ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 1ης Αυγούστου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά – Οδηγία 2007/64/ΕΚ – Άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′ – Υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ενημερώνει "αμελλητί" τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για την απώλεια, κλοπή, υπεξαίρεση ή οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών – Άρθρο 58 – Γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών – Επανόρθωση τέτοιας πράξης από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών η οποία εξαρτάται από την υποχρέωση του χρήστη των εν λόγω υπηρεσιών να τη γνωστοποιήσει "αμελλητί […] και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης" – Άρθρα 60 και 61 – Αντίστοιχες ευθύνες του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμών – Διαδοχή μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών κατόπιν απώλειας, κλοπής, υπεξαίρεσης ή οποιασδήποτε μη εγκεκριμένης χρήσης μέσου πληρωμών – Καθυστέρηση γνωστοποίησης η οποία δεν οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια – Έκταση του δικαιώματος επιστροφής χρηματικού ποσού»

Στην υπόθεση C-665/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) με απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Νοεμβρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

IL

κατά

Veracash SAS,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Jarukaitis (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, N. Jääskinen, A. Arabadjiev, M. Condinanzi και R. Frendo, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Veracash SAS, εκπροσωπούμενη από τον R. Froger, avocat,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. Bénard και T. Lechevallier,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Očková και τους M. Smolek και J. Vláčil,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις C. Auvret και G. Goddin,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιανουαρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 56, 58, 60 και 61 της οδηγίας 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2009, L 187, σ. 5).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του IL, φυσικού προσώπου, και της Veracash SAS, σχετικά με άρνηση επιστροφής χρηματικών ποσών που αναλήφθηκαν χωρίς την έγκριση του IL, λόγω της φερόμενης καθυστέρησης γνωστοποίησης των σχετικών αναλήψεων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 31 έως 35 της οδηγίας 2007/64 έχουν ως εξής:

«(31) Προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι και οι συνέπειες των μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών, ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να ενημερώνει, το συντομότερο δυνατόν, τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τυχόν αμφισβητήσεις δήθεν μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών υπό την προϋπόθεση ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληροφόρησης που υπέχει σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Εάν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών τηρήσει την προθεσμία αυτήν, θα πρέπει να μπορεί να ασκεί τις εν λόγω αξιώσεις εντός των περιόδων παραγραφής που ορίζονται από το εθνικό δίκαιο. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να μην επηρεάσει άλλες αξιώσεις μεταξύ χρηστών και παρόχων υπηρεσιών.

(32) Για να δοθεί κίνητρο στο χρήστη των υπηρεσιών να γνωστοποιεί στον πάροχο χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση τυχόν κλοπή ή απώλεια του μέσου πληρωμών και να περιορίζεται έτσι ο κίνδυνος διενέργειας μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, θα πρέπει να φέρει την ευθύνη μόνο ενός περιορισμένου ποσού, εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο ή

βαριά αμέλεια. Επιπλέον, άπαξ ο χρήστης ενημερώσει τον πάροχο για τον κίνδυνο δόλιας χρήσης του μέσου επαλήθευσης πληρωμών, δεν θα πρέπει να είναι υπόχρεος να καλύψει περαιτέρω ζημίες από τη μη εγκεκριμένη χρήση του εν λόγω μέσου. […]

(33) Για να εκτιμάται αν υπάρχει αμέλεια του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα περιστατικά. Τα αποδεικτικά στοιχεία και ο βαθμός της καταγγελλόμενης αμέλειας θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει του εθνικού δικαίου. Οι συμβατικοί όροι και οι όροι παροχής και χρήσης ηλεκτρονικού μέσου πληρωμών που θα συνεπάγονταν αύξηση του βάρους της απόδειξης έναντι του καταναλωτή ή μείωση του βάρους της απόδειξης έναντι του εκδότη θα πρέπει να θεωρούνται άκυροι.

(34) Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να θεσπίζουν κανόνες λιγότερο αυστηρούς από τους προαναφερόμενους προκειμένου να διατηρηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα προστασίας του καταναλωτή και να προαχθεί η εμπιστοσύνη στην ασφάλεια της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών. […] Θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να μειώνουν ή να αίρουν τελείως την ευθύνη του πληρωτή, εκτός αν ενεργεί δολίως.

(35) Θα πρέπει να προβλέπεται η κατανομή των ζημιών σε περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμής. Διαφορετικές διατάξεις μπορούν να ισχύουν για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτές, δεδομένου ότι οι χρήστες αυτοί βρίσκονται κατά κανόνα σε καλύτερη θέση να εκτιμήσουν τον κίνδυνο απάτης και να λάβουν τα μέτρα.»

4 Το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής περιλαμβάνει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τον σκοπό της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[…]

5) “πράξη πληρωμής”: η ενέργεια, στην οποία προβαίνει ο πληρωτής ή ο δικαιούχος, και συνίσταται στη διάθεση, μεταβίβαση ή ανάληψη χρηματικών ποσών, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε υποκείμενη υποχρέωση μεταξύ πληρωτή και δικαιούχου·

[…]

7) “πληρωτής”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν το λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής·

[…]

10) “χρήστης υπηρεσιών πληρωμών”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος, η και με τις δύο ιδιότητες·

[…]

16) “εντολή πληρωμής”: κάθε οδηγία εκ μέρους του πληρωτή ή του δικαιούχου προς τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών με την οποία του ζητείται να εκτελέσει μια πράξη πληρωμής·

[…]

23) “μέσο πληρωμών”: κάθε εξατομικευμένος μηχανισμός ή/και σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και τα οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών προκειμένου να κινήσει εντολή πληρωμής·

[…]».

5 Στον τίτλο IV της εν λόγω οδηγίας, ο οποίος επιγράφεται «Δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή και τη χρήση υπηρεσιών πληρωμών», περιλαμβάνονται πέντε κεφάλαια. Το κεφάλαιο 1 του τίτλου IV, με τίτλο «Κοινές διατάξεις», περιέχει το άρθρο 51, το οποίο διευκρινίζει το πεδίο εφαρμογής του τίτλου αυτού. Το εν λόγω άρθρο 51 ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Όταν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν να συμφωνούν ότι δεν εφαρμόζονται εν όλω ή εν μέρει […] τα άρθρα 59, 61, 62, 63, 66 και 75. Τα μέρη μπορούν επίσης να συμφωνούν χρονική περίοδο διαφορετική από την οριζόμενη στο άρθρο 58.»

6 Το κεφάλαιο 2 του ίδιου τίτλου IV επιγράφεται «Έγκριση πράξεων πληρωμής» και περιλαμβάνει τα άρθρα 54 έως 63 της οδηγίας. Το άρθρο 56, το οποίο τιτλοφορείται «Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών οφείλει:

[…]

β) να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή μη εγκεκριμένη χρήση του.»

7 Το άρθρο 57 της οδηγίας 2007/64, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που εκδίδει το μέσο πληρωμών έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

[…]

γ) να εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή στο χρήστη κατάλληλα μέσα για να προβαίνει σε γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β) […] και

δ) να αποτρέπει κάθε χρήση του μέσου πληρωμών μόλις πραγματοποιηθεί η γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β).

2. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών επωμίζεται τον κίνδυνο της αποστολής μέσου πληρωμών στον πληρωτή ή αποστολής κάθε εξατομικευμένου στοιχείου ασφαλείας του.»

8 Το άρθρο 58 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών», προβλέπει τα εξής:

«Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει επανόρθωση στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, μόνο εάν ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών που θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως, […] και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης, εκτός εάν, ενδεχομένως, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ[, σχετικά με τη διαφάνεια των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών].»

9 Το άρθρο 59 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, εφόσον ο χρήστης αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής ή ισχυρίζεται ότι η πράξη πληρωμής δεν εκτελέσθηκε σωστά, να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής, ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς, καταχωρήθηκε στους λογαριασμούς και δεν επηρεάσθηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία.

2. Εάν ένας χρήστης υπηρεσίας πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής, η χρήση ενός μέσου πληρωμών που έχει καταγραφεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών δεν αποτελεί αναγκαστικά, αφ' εαυτής, επαρκή απόδειξη του ότι ο πληρωτής είχε εγκρίνει την πράξη πληρωμής ή ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μία ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 56.»

10 Το άρθρο 60 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη του άρθρου 58, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.»

11 Το άρθρο 61 της οδηγίας 2007/64, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένες πράξη πληρωμών», προβλέπει τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 60, ο πληρωτής ευθύνεται σχετικά με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος μέσου πληρωμών ή, εάν ο πληρωτής δεν έχει κρατήσει ασφαλή τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας, από υπεξαίρεση μέσου πληρωμών.

2. Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Στις περιπτώσεις αυτές δεν ισχύει το ανώτατο ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

3. Όταν ο πληρωτής δεν έχει ενεργήσει με δόλο [ούτε έχει παραλείψει εκ προθέσεως να εκπληρώσει] μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του, τα κράτη μέλη

μπορούν να μειώνουν το όριο ευθύνης που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη φύση των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του μέσου πληρωμών και τις περιστάσεις της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης.

4. Ο πληρωτής δεν φέρει τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β), εκτός εάν ενήργησε με δόλο.

5. Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει τα κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή την ειδοποίηση για την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, όπως ορίζεται στο άρθρο 57 παράγραφος 1 στοιχείο γ), ο πληρωτής δεν ευθύνεται για τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του εν λόγω μέσου, εκτός εάν ενήργησε με δόλο.»

12 Το άρθρο 62 της οδηγίας αυτής περιέχει κανόνες σχετικά με τις «[ε]πιστροφές χρημάτων για πράξεις πληρωμής οι οποίες κινούνται από δικαιούχο ή μέσω αυτού», ενώ το άρθρο 63 αφορά τις «αιτήσεις επιστροφής χρημάτων […]» για τέτοιες πράξεις.

13 Η οδηγία 2007/64 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, με ισχύ από τις 13 Ιανουαρίου 2018, από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ 2015, L 337, σ. 35), σύμφωνα με το άρθρο 114 της οδηγίας 2015/2366.

Το γαλλικό δίκαιο

14 Ο code monétaire et financier (νομισματικός και χρηματοπιστωτικός κώδικας), όπως τροποποιήθηκε με την ordonnance nº 2009-866, du 15 juillet 2009, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 2009-866, της 15ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους όρους παροχής υπηρεσιών πληρωμών και τη σύσταση ιδρυμάτων πληρωμών, JORF της 16ης Ιουλίου 2009, κείμενο αριθ. 13, και διορθωτικό JORF της 25ης Ιουλίου 2009, κείμενο αριθ. 18) (στο εξής: νομισματικός και χρηματοπιστωτικός κώδικας), ορίζει στο άρθρο L. 133-17 τα εξής:

«I – Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή, υπεξαίρεση ή μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών ή των συνδεδεμένων με το μέσο αυτό δεδομένων, προκειμένου να ανασταλεί η χρήση του μέσου πληρωμών.

[…]»

15 Το άρθρο L. 133-18 του κώδικα αυτού προβλέπει στο πρώτο εδάφιο τα εξής:

«Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής που έχει γνωστοποιηθεί από τον χρήστη υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο L. 133-24, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.»

16 Το άρθρο L. 133-19 του εν λόγω κώδικα ορίζει τα εξής:

«I. – Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής συνεπεία της απώλειας ή της κλοπής του μέσου πληρωμής, ο πληρωτής ευθύνεται, πριν από την προβλεπόμενη στο άρθρο L. 133-17 ειδοποίηση, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση του μέσου πληρωμής αυτού, μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ.

Ωστόσο, ο πληρωτής δεν ευθύνεται σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής που πραγματοποιήθηκε χωρίς τη χρήση εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας.

II. – Ο πληρωτής δεν ευθύνεται αν η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής πραγματοποιήθηκε κατόπιν υπεξαίρεσης, εν αγνοία του πληρωτή, του μέσου πληρωμής ή των συνδεδεμένων με αυτό δεδομένων.

Επίσης, δεν ευθύνεται σε περίπτωση πλαστογράφησης του μέσου πληρωμής αν, κατά τον χρόνο της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πληρωτής είχε στην κατοχή του το μέσο.

III. – Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει τα κατάλληλα μέσα που καθιστούν δυνατή την προβλεπόμενη στο άρθρο L. 133-17 ειδοποίηση προκειμένου να ανασταλεί η χρήση του μέσου πληρωμής, ο πληρωτής δεν φέρει οικονομικές συνέπειες, εκτός εάν ενήργησε με δόλο.

IV. – Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε τις κατά τα άρθρα […] L. 133-17 υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.»

17 Το άρθρο L. 133-24 του ίδιου κώδικα ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του για οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών και το αργότερο εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν του παρέσχε ούτε του κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτή […]

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο χρήστης είναι φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί για μη επαγγελματικούς σκοπούς, με συμφωνία των μερών είναι δυνατή παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Ο IL διατηρεί καταθετικό λογαριασμό σε χρυσό στη Veracash. Στις 24 Μαρτίου 2017 η Veracash απέστειλε στη διεύθυνση του IL νέα κάρτα ανάληψης μετρητών και πληρωμών. Από τις 30 Μαρτίου έως τις 17 Μαΐου 2017 πραγματοποιήθηκαν καθημερινές αναλήψεις από τον λογαριασμό αυτόν (στο εξής: επίμαχες στην κύρια δίκη αναλήψεις).

19 Ο IL, ισχυριζόμενος ότι δεν είχε λάβει την εν λόγω κάρτα πληρωμών ούτε είχε εγκρίνει τις αναλήψεις, άσκησε αγωγή ενώπιον του tribunal de grande instance d'Évry (πολυμελούς πρωτοδικείου Évry, Γαλλία), το οποίο από 1ης Ιανουαρίου 2020 καλείται πλέον tribunal judiciaire d'Évry (δικαστήριο Évry), με αίτημα να του επιστρέψει η Veracash τα ποσά που αντιστοιχούσαν στις εν λόγω αναλήψεις και να του καταβάλει αποζημίωση.

20 Κατόπιν της εν μέρει απόρριψης της αγωγής του πρωτοδίκως, ο IL άσκησε έφεση ενώπιον του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισιού, Γαλλία), το οποίο και την απέρριψε με απόφαση της 3ης Ιανουαρίου 2022. Το δικαστήριο αυτό, όπως και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, έκρινε ότι ο IL δεν μπορούσε να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου L. 133-18 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, διότι δεν είχε γνωστοποιήσει στη Veracash τις επίμαχες στην κύρια δίκη αναλήψεις «αμελλητί» και «αμέσως», αλλά στις 23 Μαΐου 2017, ήτοι σχεδόν δύο μήνες μετά την πρώτη αμφισβητούμενη ανάληψη.

21 Ο IL άσκησε αναίρεση ενώπιον του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο. Προς στήριξη της εν λόγω αναιρέσεως, ο IL προβάλλει δύο λόγους, εκ των οποίων ο ένας, στο πρώτο σκέλος του, αφορά παράβαση του άρθρου L. 133-24 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα. Με το σκέλος αυτό, ο IL υποστηρίζει ότι το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισιού) παρέβη το άρθρο L. 133-24, καθόσον δέχτηκε, κατ' ουσίαν, ότι η γνωστοποίηση των επίμαχων στη κύρια δίκη αναλήψεων στη Veracash είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση, διότι έλαβε χώρα σχεδόν δύο μήνες μετά την πρώτη επίμαχη ανάληψη, ενώ, κατά την άποψη του IL, δυνάμει του ως άνω άρθρου, ο χρήστης τραπεζικής κάρτας διαθέτει προθεσμία δεκατριών μηνών από την ημερομηνία της επίμαχης χρέωσης για να προβεί στη γνωστοποίηση αυτή.

22 Η Veracash υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι το άρθρο L. 133-24 προβλέπει διττή προθεσμία και ότι η προθεσμία των δεκατριών μηνών αποτελεί απώτατη προθεσμία. Επιπλέον, η οικονομία της διάταξης αυτής επιβάλλει στον χρήστη, μόλις αντιληφθεί κάποια προβληματική κατάσταση, να ειδοποιήσει αμέσως τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

23 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί εξαρτάται από το κατά πόσον ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να αρνηθεί να επιστρέψει το ποσό μη εγκεκριμένης πράξης όταν ο πληρωτής, μολονότι γνωστοποίησε την εν λόγω πράξη πριν από την παρέλευση της προθεσμίας δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, καθυστέρησε να το πράξει, χωρίς η καθυστέρηση αυτή να οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια εκ μέρους του.

24 Το αιτούν δικαστήριο, επισημαίνοντας ότι οι κρίσιμες διατάξεις του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα πρέπει να ερμηνευθούν σύμφωνα με την οδηγία 2007/64, η οποία εφαρμόζεται ratione temporis στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, εκτιμά ότι γραμματική ερμηνεία του άρθρου 58 της οδηγίας, την οποία κατά την κρίση του υποστηρίζει η αιτιολογική σκέψη 31 της ίδιας οδηγίας, μπορεί, ασφαλώς, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δικαιούται να αρνηθεί την επιστροφή του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής για τον λόγο και μόνον ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών γνωστοποίησε την εν λόγω πράξη με καθυστέρηση, ακόμη και αν του είχε γνωστοποιηθεί εντός της προθεσμίας των δεκατριών μηνών. Εντούτοις, μια τέτοια ερμηνεία δυσχερώς συνάδει προς το άρθρο 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας. Πράγματι, κατά το αιτούν δικαστήριο, αν, εν πάση περιπτώσει, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή δεν ήταν υποχρεωμένος να επιστρέψει στον πληρωτή το ποσό μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής για την οποία ο πληρωτής τον ενημέρωσε με καθυστέρηση, θα ήταν αδιάφορο αν η καθυστέρηση οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια, μολονότι η διάταξη αυτή, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56 της ίδιας οδηγίας, προβλέπει ότι η εν λόγω υποχρέωση επιστροφής αποκλείεται μόνον υπό τις ως άνω περιστάσεις.

25 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί, εξάλλου, ότι, μολονότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:671), ερμήνευσε το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, δεν αποφάνθηκε επί των συνεπειών της μη συμμόρφωσης του πληρωτή προς την υποχρέωσή του να ενημερώνει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

26 Επ' αυτού, η παρακίνηση του πληρωτή να επιδεικνύει επιμέλεια προκειμένου να ενημερώσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του ανταποκρίνεται ασφαλώς σε υφιστάμενο συμφέρον. Εντούτοις, το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 υποδηλώνει κατά το αιτούν δικαστήριο ότι ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θέλησε να επέρχονται δυσμενείς συνέπειες για οιαδήποτε καθυστέρηση, ανεξαρτήτως περιστάσεων, με πλήρη στέρηση του δικαιώματος του πληρωτή για επιστροφή. Υποστηρίζει, επομένως, ότι η εν λόγω οδηγία πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εκτός από την περίπτωση που ο πληρωτής ενήργησε με δόλο και την περίπτωση ειδοποίησης μετά την παρέλευση της προθεσμίας των δεκατριών μηνών, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής μόνο για τις ζημίες που προκλήθηκαν από μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, τις οποίες θα μπορούσε να αποτρέψει μια αμελλητί ειδοποίηση, τούτο δε υπό την προϋπόθεση ότι η καθυστέρηση ειδοποίησης οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια εκ μέρους του.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Έχουν τα άρθρα 56, 58, 60 και 61 της οδηγίας [2007/64] την έννοια ότι ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης όταν καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, ακόμη και αν προέβη στην ειδοποίηση αυτή εντός των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, εξαρτάται η στέρηση του δικαιώματος του πληρωτή προς επιστροφή από το γεγονός ότι η καθυστέρηση ειδοποίησης οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια του πληρωτή;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, στερείται ο πληρωτής το δικαίωμα επιστροφής των ποσών όλων των μη εγκεκριμένων πράξεων ή μόνο εκείνων οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί αν η ειδοποίηση δεν είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

28 Εκ προοιμίου, επισημαίνεται ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη αναλήψεις πραγματοποιήθηκαν μέσω κάρτας η οποία, κατά τον αναιρεσείοντα της κύριας δίκης, δεν περιήλθε στην κατοχή του.

29 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 4, σημείο 5, της οδηγίας 2007/64, η ανάληψη χρηματικών ποσών συνιστά «πράξη πληρωμής» κατά την έννοια της διάταξης αυτής. Επιπλέον, κατά το σημείο 23 του εν λόγω άρθρου 4, ως «μέσο πληρωμών» νοείται κάθε εξατομικευμένος μηχανισμός ή/και σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του

χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και τα οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών προκειμένου να κινήσει «εντολή πληρωμής», η δε τελευταία έννοια αφορά, κατά το σημείο 16 του άρθρου 4, κάθε οδηγία εκ μέρους του πληρωτή ή του δικαιούχου προς τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών με την οποία του ζητείται να εκτελέσει μια «πράξη πληρωμής».

30 Επομένως, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά σειρά εικαζόμενων μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών κατόπιν χρήσης μέσου πληρωμών. Εντούτοις, ελλείψει σχετικών ενδείξεων στην απόφαση περί παραπομπής, δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί αν το εν λόγω μέσο πληρωμών πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει απολεσθεί, κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή ότι έχει χρησιμοποιηθεί με μη εγκεκριμένο τρόπο και, ως εκ τούτου, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, θα εξεταστούν όλα τα ως άνω ενδεχόμενα.

31 Αφετέρου, το άρθρο 57, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 προβλέπει ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών επωμίζεται τον κίνδυνο της αποστολής μέσου πληρωμών στον πληρωτή ή αποστολής κάθε εξατομικευμένου στοιχείου ασφαλείας του. Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, προκαταρκτικώς, ότι κανένας τέτοιος κίνδυνος δεν προέκυψε κατά την αποστολή από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μέσου πληρωμών που χρησιμοποιήθηκε για τις επίμαχες στην κύρια δίκη αναλήψεις, του οποίου τις συνέπειες θα έπρεπε να φέρει ο εν λόγω πάροχος.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

32 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί διευκρινίσεις σχετικά με το περιεχόμενο της υποχρέωσης γνωστοποίησης των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών την οποία υπέχει ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών. Πλην όμως, η εν λόγω υποχρέωση γνωστοποίησης προβλέπεται ειδικώς στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64.

33 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 έχει την έννοια ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών στερείται το δικαίωμα επανόρθωσης μιας πράξης αν δεν γνωστοποίησε αμελλητί στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, ακόμη και αν προέβη στη σχετική γνωστοποίηση εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

34 Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (βλ. αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, σκέψη 12, και της 6ης Μαρτίου 2025, Cymdek, C-20/24, EU:C:2025:139, σκέψη 38).

35 Όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα της διάταξης της οποίας ζητείται η ερμηνεία, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 προβλέπει ότι παρέχεται επανόρθωση στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, μόνο αν ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών που θεμελιώνει δικαίωμα απαίτησης, και το αργότερο έως δεκατρείς μήνες από την ημερομηνία χρέωσης, εκτός αν, ενδεχομένως, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε

διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ της εν λόγω οδηγίας. Ο τίτλος ΙΙΙ αφορά τη διαφάνεια των όρων και των απαιτήσεων ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών.

36 Επομένως, η ερμηνεία του άρθρου 58 της οδηγίας 200764 πρέπει εν προκειμένω να στηριχθεί στην παραδοχή ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις ενημέρωσης που υπέχει από τον τίτλο ΙΙΙ της οδηγίας.

37 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι το γράμμα της ως άνω διάταξης προβλέπει την υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να γνωστοποιεί «αμελλητί» στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, «και το αργότερο» έως δεκατρείς μήνες από την ημερομηνία χρέωσης. Επομένως, κατά το γράμμα της επίμαχης διάταξης, το δικαίωμα του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να του παρασχεθεί επανόρθωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής εξαρτάται από την προηγούμενη τήρηση διττής χρονικής προϋπόθεσης.

38 Βεβαίως, ο σύνδεσμος «και» δεν χρησιμοποιείται σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64. Εντούτοις, από το σύνολο των γλωσσικών αποδόσεων προκύπτει ότι η υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να γνωστοποιεί «αμελλητί» στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής αρχίζει από το χρονικό σημείο που ο χρήστης έλαβε γνώση της πράξης αυτής. Αντιθέτως, η προθεσμία των δεκατριών μηνών αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία χρέωσης. Τούτο υποδηλώνει ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές χρονικές προϋποθέσεις.

39 Επιπλέον, όπως επισήμανε επίσης, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 44, 47 και 48 των προτάσεών της, η υποχρέωση γνωστοποίησης «αμελλητί» είναι υποκειμενικής φύσεως, καθόσον συνεπάγεται ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ενεργεί το συντομότερο δυνατόν, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων υπό τις οποίες τελεί, από τη στιγμή που έλαβε γνώση της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής. Επομένως, η υποχρέωση αυτή διακρίνεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης το αργότερο «έως 13 μήνες», η οποία έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι αρχίζει από την ημερομηνία χρέωσης της πράξης που θεμελιώνει δικαίωμα απαίτησης.

40 Ως εκ τούτου, από το γράμμα του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64 προκύπτει ότι, κατ' αρχήν, προκειμένου να του παρασχεθεί επανόρθωση μιας πράξης, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών οφείλει και να γνωστοποιήσει αμελλητί στον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής και να προβεί στη σχετική γνωστοποίηση το αργότερο εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

41 Η ως άνω γραμματική ερμηνεία επιρρωννύεται, δεύτερον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 58. Συναφώς, αφενός, η αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2007/64 αναφέρεται στην ανάγκη να ενημερώνει ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών «το συντομότερο δυνατόν» τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τυχόν αμφισβητήσεις εικαζόμενων μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών. Η μνεία της εν λόγω υποχρέωσης ενημέρωσης «το συντομότερο δυνατόν», καθόσον διακρίνεται από την υποχρέωση ενημέρωσης εντός καθορισμένης προθεσμίας, η οποία εξάλλου δεν μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2007/64, επιβεβαιώνει ότι η υποχρέωση γνωστοποίησης «αμελλητί», την οποία προβλέπει το άρθρο 58, έχει αυτοτελή χαρακτήρα. Συνεπώς, διακρίνεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης εντός της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

42 Αφετέρου, κατά το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2007/64, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί ένα μέσο πληρωμών οφείλει να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση του.

43 Ασφαλώς, η προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να εκπληρώνεται η εν λόγω υποχρέωση ειδοποίησης διαφέρει από την υποχρέωση γνωστοποίησης μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής «αμελλητί», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας. Πράγματι, η προθεσμία αυτή αρχίζει να τρέχει από το χρονικό σημείο που ο χρήστης θα λάβει γνώση όχι μόνο οποιασδήποτε μη εγκεκριμένης χρήσης του μέσου πληρωμών, αλλά και, ενδεχομένως, της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης του μέσου αυτού. Πλην όμως, είναι πιθανόν ο χρήστης να λάβει γνώση των γεγονότων αυτών πριν ακόμη το εν λόγω μέσο χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής. Επιπλέον, οι δύο αυτές υποχρεώσεις διακρίνονται επίσης από το ενδεχόμενο να μην πρέπει να ενημερωθεί για την απώλεια, την κλοπή, την υπεξαίρεση ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του επίμαχου μέσου ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών αλλά ένας φορέας που ορίζει ο ίδιος ο πάροχος.

44 Εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι, όπως καταδεικνύουν οι περιστάσεις της κύριας δίκης, είναι δυνατόν η υποχρέωση ειδοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και η υποχρέωση γνωστοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας να ανακύψουν ταυτόχρονα. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως θα ήταν ασυνεπές να θεωρηθεί ότι απλώς και μόνον η τήρηση της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης αρκεί για να θεωρηθεί ότι η επίμαχη πράξη πληρωμής γνωστοποιήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64, ενώ το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, επιβάλλει κατ’ αρχήν ταχύτερη γνωστοποίηση.

45 Η εν λόγω γραμματική ερμηνεία, τρίτον, ενισχύεται από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 2007/64.

46 Συναφώς, αφενός, κατά την αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας, η οποία αποσαφηνίζει το περιεχόμενο του άρθρου 58, η υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ενημερώνει «το συντομότερο δυνατόν» τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τυχόν αμφισβητήσεις εικαζόμενων μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών αποσκοπεί στη μείωση των κινδύνων και των συνεπειών των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών.

47 Επομένως, από την αιτιολογική σκέψη 31 προκύπτει ότι η υποχρέωση γνωστοποίησης «αμελλητί» την οποία προβλέπει το εν λόγω άρθρο 58 επιδιώκει σκοπό πρόληψης. Πλην όμως, αν η τήρηση και μόνον της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης αρκούσε σε κάθε περίπτωση για να θεωρηθεί ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών εκπλήρωσε την υποχρέωση γνωστοποίησης που υπέχει από το άρθρο 58, θα διακυβευόταν ο εν λόγω σκοπός πρόληψης.

48 Αφετέρου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η προθεσμία των δεκατριών μηνών αποτελεί μέγιστη προθεσμία, από την παρέλευση της οποίας ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να θεμελιώσει την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για συγκεκριμένη πράξη, ακόμη και βάσει καθεστώτος ευθύνης διαφορετικού από το προβλεπόμενο στο άρθρο 58 και στο άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64. Επομένως, η προθεσμία αυτή αποσκοπεί στην κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου τόσο για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών όσο και για τους παρόχους τέτοιων υπηρεσιών (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, σκέψεις 48 έως 52).

49 Το γεγονός ότι ο σκοπός αυτός είναι διαφορετικός από εκείνον που επιδιώκεται με την υποχρέωση γνωστοποίησης «αμελλητί» επιβεβαιώνει ότι το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 περιέχει δύο χρονικές προϋποθέσεις, οι οποίες κατ' αρχήν είναι διακριτές. Επιπλέον, το να θεωρηθεί ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών έχει το δικαίωμα να του παρασχεθεί επανόρθωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής την οποία γνώριζε, αλλά καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών θα υπονόμευε την ασφάλεια δικαίου αλλά και τη στάθμιση των αντίστοιχων συμφερόντων του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών στην οποία προέβη ο νομοθέτης της Ένωσης όταν εξέδωσε την οδηγία 2007/64.

50 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη του άρθρου 58, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν αν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής. Αν επιτρεπόταν η βάσει του άρθρου 58 διεκδίκηση της απαίτησης να καθυστερήσει έως και δεκατρείς μήνες από την ημερομηνία χρέωσης της πράξης, τούτο δε ακόμη και αν ο χρήστης είχε διαπιστώσει την επίμαχη πράξη πολύ νωρίτερα, η περίοδος ανασφάλειας δικαίου θα παρατεινόταν χωρίς να υπάρχει αντικειμενική δικαιολογία, εις βάρος του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, υπονομεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ασφάλεια δικαίου και την ως άνω στάθμιση συμφερόντων.

51 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η υποχρέωση γνωστοποίησης την οποία προβλέπει το άρθρο 58 της οδηγίας αυτής θεωρείται ότι εκπληρώνεται μόνον υπό τη διττή προϋπόθεση ότι, αφενός, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής και, αφετέρου, η ειδοποίηση αυτή πραγματοποιείται το αργότερο εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

52 Ωστόσο, πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο του καθεστώτος ευθύνης που θεσπίζεται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου IV της οδηγίας 2007/64, η υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να γνωστοποιεί κάθε μη εγκεκριμένη πράξη αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του εν λόγω καθεστώτος προς όφελος του χρήστη (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, σκέψεις 38 και 39).

53 Επομένως, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας αυτής, η οποία μνημονεύει τη γνωστοποίηση, μεταξύ άλλων, «δήθεν» μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, η εν λόγω υποχρέωση γνωστοποίησης αποτελεί προαπαιτούμενο προκειμένου ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών να ενημερωθεί για το γεγονός ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών διαπίστωσε πράξη την οποία θεωρεί μη εγκεκριμένη, η δε υλοποίηση της ζητηθείσας επανόρθωσης διέπεται από άλλες διατάξεις της εν λόγω οδηγίας.

54 Ειδικότερα, η υλοποίηση της επανόρθωσης εξαρτάται, αφενός, από την προϋπόθεση ότι η εν λόγω έλλειψη έγκρισης ως προς την πράξη έχει αποδειχθεί, δεδομένου ότι το άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64 περιέχει, συναφώς, ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών. Αφετέρου, υπόκειται στους κανόνες κατανομής των αντίστοιχων ευθυνών του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή σε περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, οι οποίοι προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 60 και 61 της οδηγίας αυτής, σκοπός των οποίων είναι, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 35 της εν λόγω οδηγίας, να ρυθμίσουν τον επιμερισμό των ζημιών σε περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών. Συναφώς, διευκρινίζεται επίσης ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, σημεία 7 και 10, της οδηγίας, η έννοια του «πληρωτή»

περιλαμβάνεται στην έννοια του «χρήστη υπηρεσιών πληρωμών» και αφορά, μεταξύ άλλων, το φυσικό πρόσωπο που επιτρέπει εντολή πληρωμής ή δίνει εντολή πληρωμής. Επιπλέον, τα άρθρα 62 και 63 της ίδιας οδηγίας αφορούν, αντιστοίχως, την επιστροφή χρημάτων για πράξεις πληρωμών οι οποίες κινούνται από δικαιούχο ή μέσω αυτού και τις αιτήσεις επιστροφής χρημάτων για τέτοιες πράξεις.

55 Εξάλλου, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64, όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν, αφενός, να συμφωνούν ότι, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 59, 61, 62 και 63 δεν εφαρμόζονται, εν όλω ή εν μέρει, και, αφετέρου, να συμφωνούν χρονική περίοδο διαφορετική από την οριζόμενη στο άρθρο 58.

56 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 έχει την έννοια ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών στερείται, κατ' αρχήν, το δικαίωμα επανόρθωσης μιας πράξης αν δεν γνωστοποίησε αμελλητί στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, ακόμη και αν προέβη στη σχετική γνωστοποίηση εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

57 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία θα του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Πράγματι, αποστολή του Δικαστηρίου είναι να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφανθούν επί των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί, ακόμη και όταν οι διατάξεις αυτές δεν μνημονεύονται ρητώς στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα εν λόγω δικαστήρια (βλ. αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1993, Viessmann, C-280/91, EU:C:1993:103, σκέψη 17, της 28ης Νοεμβρίου 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, σκέψη 18, και της 8ης Μαΐου 2025, HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse, C-697/23, EU:C:2025:338, σκέψη 22).

58 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστούν οι περιστάσεις υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι η καθυστέρηση γνωστοποίησης μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής είναι πράγματι ικανή να στερήσει από τον πληρωτή το δικαίωμά του να ζητήσει την επιστροφή χρημάτων για την πράξη αυτή, όταν η εν λόγω πράξη είναι αποτέλεσμα απώλειας, κλοπής, υπεξαίρεσης ή μη εγκεκριμένης χρήσης μέσου πληρωμής.

59 Εν προκειμένω, κρίσιμες δεν είναι μόνον οι διατάξεις του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, τη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, αλλά και οι διατάξεις του άρθρου 60, παράγραφος 1, και του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, σχετικά με τις αντίστοιχες ευθύνες του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 56 της εν λόγω οδηγίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 61, παράγραφος 2, και, ειδικότερα, οι διατάξεις της παραγράφου 1, στοιχείο β′, του άρθρου 56, οι οποίες αφορούν ακριβώς τις περιστάσεις που μνημονεύονται στο τέλος της προηγούμενης σκέψης της παρούσας απόφασης.

60 Υπό τις συνθήκες αυτές, και λαμβανομένης υπόψη της απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής, έχουν την έννοια ότι, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής η οποία οφείλεται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου και εφόσον η πράξη αυτή έχει γνωστοποιηθεί από τον πληρωτή στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα πραγματικής επανόρθωσης της εν λόγω πράξης μόνον αν καθυστέρησε να τη γνωστοποιήσει στον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

61 Συναφώς, όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα των ως άνω διατάξεων, υπενθυμίζεται ότι από την παραπομπή του άρθρου 60, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64 στο άρθρο 58 της οδηγίας, καθώς και από την αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας, προκύπτει ότι η εφαρμογή του καθεστώτος ευθύνης για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών που προβλέπεται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου IV της εν λόγω οδηγίας εξαρτάται από τη γνωστοποίηση εκ μέρους του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών οποιασδήποτε μη εγκεκριμένης πράξης στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 58 (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, σκέψεις 34, 35, 38 και 39), η οποία, όπως προκύπτει από την απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, περιέχει διττή χρονική προϋπόθεση.

62 Στο ως άνω πλαίσιο του καθεστώτος ευθύνης για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, το άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64 θεσπίζει κανόνα κατανομής του βάρους απόδειξης ο οποίος ευνοεί τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών. Κατ' ουσίαν, το βάρος απόδειξης φέρει ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών, ο οποίος πρέπει να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς και καταχωρίσθηκε στους λογαριασμούς. Στην πράξη, η προβλεπόμενη στο άρθρο 59 κατανομή του βάρους απόδειξης συνεπάγεται ότι, εφόσον η γνωστοποίηση του άρθρου 58 της οδηγίας πραγματοποιήθηκε εντός της οριζόμενης στη διάταξη αυτή προθεσμίας, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υπόκειται στην υποχρέωση άμεσης επιστροφής του σχετικού ποσού, σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας (απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, σκέψη 40).

63 Ωστόσο, η εν λόγω υποχρέωση άμεσης επιστροφής του ποσού της οικείας πράξης υπόκειται σε ορισμένες εξαιρέσεις, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 61 της οδηγίας 2007/64. Ειδικότερα, το άρθρο 61, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, προβλέπει ότι ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 της οδηγίας υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

64 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας απόφασης, μεταξύ των υποχρεώσεων που υπέχει ο πληρωτής από το άρθρο 56 περιλαμβάνεται στην παράγραφο 1, στοιχείο β′, του εν λόγω άρθρου η υποχρέωση του πληρωτή να ενημερώνει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση του.

65 Ως εκ τούτου, από το γράμμα του άρθρου 61, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας, προκύπτει ότι ο πληρωτής ευθύνεται για τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών και απορρέουν από τη χρήση του μέσου πληρωμών του

μόνον όταν ενεργεί με δόλο ή όταν έχει καθυστερήσει, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός έχει ορίσει για την απώλεια, την κλοπή, την υπεξαίρεση ή κάθε μη εγκεκριμένη χρήση του εν λόγω μέσου. Κατά συνέπεια, μόνο σε τέτοιες περιπτώσεις απαλλάσσεται ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών από την υποχρέωσή του να επιστρέψει το ποσό των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών.

66 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, δεύτερον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διατάξεις του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του άρθρου 58, του άρθρου 60, παράγραφος 1, και του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64.

67 Πράγματι, αφενός, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 44 της παρούσας απόφασης, υπάρχει πιθανότητα η υποχρέωση ειδοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2007/64 και η υποχρέωση γνωστοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας αυτής να ανακύψουν ταυτόχρονα. Ως εκ τούτου, όπως επίσης επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 62 των προτάσεών της, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεπής ερμηνεία της οδηγίας, η τήρηση της υποχρέωσης γνωστοποίησης που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 58 πρέπει, υπό τις περιστάσεις του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και εκτός αν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο, να εκτιμάται βάσει των κριτηρίων του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

68 Αφετέρου, σύμφωνα με το άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2007/64, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που εκδίδει μέσο πληρωμών έχει την υποχρέωση να αποτρέπει κάθε χρήση του μέσου πληρωμών μόλις πραγματοποιηθεί ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας. Επιπλέον, το άρθρο 61, παράγραφος 4, της οδηγίας προβλέπει ότι ο πληρωτής δεν φέρει τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, εκτός αν ενήργησε με δόλο. Επομένως, ο πληρωτής δεν έχει, εν πάση περιπτώσει, συμφέρον να καθυστερήσει την ειδοποίηση στην οποία υποχρεούται να προβεί βάσει της τελευταίας αυτής διάταξης ούτε, εφόσον συντρέχει τέτοια περίσταση, τη γνωστοποίηση που οφείλει να διενεργήσει βάσει του άρθρου 58 της οδηγίας, αν οι δύο αυτές υποχρεώσεις ανακύψουν ταυτόχρονα.

69 Τρίτον, από τελολογικής απόψεως, επισημαίνεται, αφενός, ότι η ερμηνεία που εκτίθεται στη σκέψη 65 της παρούσας απόφασης είναι ικανή να διαφυλάξει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 61, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2007/64. Προς τούτο, πρέπει να αποτρέπεται το ενδεχόμενο να μπορεί ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών να αντιτάξει στον πληρωτή ότι απλώς καθυστέρησε να γνωστοποιήσει τη διαπίστωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, προκειμένου να απαλλαγεί από την υποχρέωση επιστροφής που υπέχει από το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, όταν η πράξη αυτή οφείλεται στην απώλεια, την κλοπή, την υπεξαίρεση ή οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση μέσου πληρωμών και ο πληρωτής έλαβε γνώση της ως άνω απώλειας, κλοπής, υπεξαίρεσης ή μη εγκεκριμένης χρήσης μόνον κατά τον χρόνο που διαπίστωσε την εν λόγω πράξη. Πράγματι, αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών είχε τη δυνατότητα αυτή, η εν λόγω πρώτη περίοδος θα καθίστατο άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, διότι ο πληρωτής θα στερούνταν το δικαίωμα επιστροφής, μολονότι οι ζημίες που υπέστη δεν οφείλονται στο ότι, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, παρέλειψε να ενημερώσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή την φορέα που αυτός ορίζει βάσει του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2007/64.

70 Αφετέρου, η ως άνω ερμηνεία επιρρωννύεται από τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία 2007/64, όπως αυτός εκφράζεται στην αιτιολογική της σκέψη 32, κατά την οποία, για να δοθεί κίνητρο στο χρήστη των υπηρεσιών να γνωστοποιεί στον πάροχο χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση τυχόν κλοπή ή απώλεια του μέσου πληρωμών και να περιορίζεται έτσι ο κίνδυνος διενέργειας μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, θα πρέπει να φέρει την ευθύνη μόνο ενός περιορισμένου ποσού, εκτός αν έχει ενεργήσει με δόλο ή βαριά αμέλεια. Πράγματι, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη αποτυπώνει τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να προωθήσει, σε περίπτωση κλοπής ή απώλειας μέσου πληρωμών, τη μεγαλύτερη προστασία του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών. Επομένως, η εν λόγω ερμηνεία δεν θίγει την ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων του πληρωτή και των συμφερόντων του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, όπως αυτά σταθμίστηκαν από τον νομοθέτη της Ένωσης.

71 Κατά συνέπεια, από το σύνολο των διατάξεων του άρθρου 58, του άρθρου 60, παράγραφος 1, και του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενων σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας, προκύπτει ότι, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής η οποία, αφενός, οφείλεται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου και, αφετέρου, έχει γνωστοποιηθεί από τον πληρωτή στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, ο πληρωτής, εκτός αν ενήργησε με δόλο, στερείται κατ’ αρχήν το δικαίωμα επιστροφής του ποσού της εν λόγω πράξης μόνον αν καθυστέρησε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

72 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, να διαπιστώσει αν τούτο ισχύει για καθεμία από τις επίμαχες στην κύρια δίκη αναλήψεις, δεδομένου ότι το άρθρο 58 αφορά ρητώς τη γνωστοποίηση μεμονωμένων πράξεων πληρωμών.

73 Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο και τα οποία συνοψίζονται στις σκέψεις 22 έως 26 της παρούσας απόφασης, πρέπει να επισημανθεί περαιτέρω ότι, αφενός, κατά το άρθρο 59, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, αν ένας χρήστης υπηρεσίας πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής, η χρήση ενός μέσου πληρωμών που έχει καταγραφεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών δεν αποτελεί αναγκαστικά, αφ’ εαυτής, επαρκή απόδειξη του ότι ο πληρωτής είχε εγκρίνει την πράξη πληρωμής ή ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μία ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 56 της οδηγίας. Αφετέρου, η αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι για να εκτιμηθεί αν υπάρχει αμέλεια του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα περιστατικά και ότι τα αποδεικτικά στοιχεία και ο βαθμός της καταγγελλόμενης αμέλειας θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει του εθνικού δικαίου.

74 Εντούτοις, μεταξύ των προϋποθέσεων του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 περιλαμβάνεται η «βαριά αμέλεια» εκ μέρους του πληρωτή, ήτοι, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών της, κατάφωρη παράβαση της υποχρέωσης επιμέλειας. Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας απόφασης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις υπό τις οποίες τελεί ο πληρωτής. Επομένως, εκτός αν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο και υπό την επιφύλαξη της ενδεχόμενης εφαρμογής του άρθρου 51, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64, δεν μπορεί να του προσαφθεί ότι δεν ειδοποίησε «αμέσως»

τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής η οποία οφείλεται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου.

75 Εξάλλου, το άρθρο 61 της οδηγίας 2007/64 περιέχει διευκρινίσεις ως προς την έκταση των ζημιών τις οποίες πρέπει, ανάλογα με την περίπτωση, να φέρει όντως ο πληρωτής, ιδίως υπό τις περιστάσεις που εκτίθενται στη σκέψη 71 της παρούσας απόφασης.

76 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής, έχουν την έννοια ότι, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής η οποία οφείλεται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου και εφόσον η πράξη αυτή έχει γνωστοποιηθεί από τον πληρωτή στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, ο πληρωτής αυτός, εκτός αν ενήργησε με δόλο, στερείται κατ’ αρχήν το δικαίωμα πραγματικής επανόρθωσης της εν λόγω πράξης μόνον αν καθυστέρησε να τη γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή από βαριά αμέλεια, η οποία συνίσταται σε κατάφωρη παράβαση της υποχρέωσης επιμέλειας.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

77 Το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει το τρίτο προδικαστικό ερώτημα σε περίπτωση που στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επανόρθωσης μιας πράξης εφόσον καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, έστω και αν τη γνωστοποίησε εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

78 Μολονότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα δόθηκε κατ’ ουσίαν καταφατική απάντηση, εντούτοις, η απάντηση αυτή εξαρτάται, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 52 έως 55 της παρούσας απόφασης, από διάφορα στοιχεία και ιδίως, όπως συνάγεται από την ανάλυση του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος, από το ότι, εκτός αν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο, όταν η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής απορρέει από την απώλεια, την κλοπή, την υπεξαίρεση ή οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών, ο πληρωτής που ειδοποίησε τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσής της μπορεί να θεωρηθεί ότι καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε την εν λόγω πράξη μόνον αν η εν λόγω καθυστέρηση οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

79 Εξάλλου, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει και να χαρακτηρίσει τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά, ιδίως υπό το πρίσμα των διευκρινίσεων που εκτίθενται στις σκέψεις 73 και 74 της παρούσας απόφασης.

80 Επομένως, το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να αναδιατυπωθεί προκειμένου να ληφθεί υπόψη η απάντηση που δόθηκε στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

81 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ’ ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας, έχουν την έννοια ότι, αφενός, σε περίπτωση διαδοχικών μη εγκεκριμένων

πράξεων πληρωμών που οφείλονται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου, και, αφετέρου, σε περίπτωση που ο πληρωτής, μολονότι τήρησε την προθεσμία των δεκατριών μηνών από τις ημερομηνίες χρέωσης, καθυστέρησε εν μέρει να γνωστοποιήσει τις εν λόγω πράξεις στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, ο εν λόγω πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής χρημάτων για όλες τις ζημίες που προκλήθηκαν από τις πράξεις αυτές.

82 Συναφώς, όσον αφορά το γράμμα των ως άνω διατάξεων, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64, την ευθύνη για τις ζημίες που προκύπτουν από μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών φέρει, κατ' αρχήν, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών. Εντούτοις, κατά το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας, του οποίου το περιεχόμενο υπομνήσθηκε στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης, ο πληρωτής ευθύνεται για «όλες» τις ζημίες που προκαλούνται από μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, εφόσον οι ζημίες αυτές «οφείλονται», μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι δεν εκπλήρωσε, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, την υποχρέωση γνωστοποίησης που υπέχει από το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας, στη δε περίπτωση αυτή, δεν ισχύει το ανώτατο ποσό των 150 ευρώ που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου.

83 Επομένως, το γράμμα του άρθρου 61, παράγραφος 2, θεμελιώνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ, αφενός, της συμπεριφοράς του πληρωτή και, αφετέρου, των ζημιών που υπέστη και για τις οποίες δεν μπορεί να του παρασχεθεί επανόρθωση.

84 Επιπλέον, από την απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προκύπτει ότι εκτιμάται χωριστά για κάθε πράξη το ζήτημα κατά πόσον πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει λάβει χώρα με καθυστέρηση η γνωστοποίηση που πραγματοποιείται βάσει του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64 υπό περιστάσεις όπως εκείνες που εκτίθενται στο άρθρο 61, παράγραφος 2, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας.

85 Εξ αυτού συνάγεται ότι, ακόμη και στην περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών που διενεργήθηκαν κατ' επανάληψη και οφείλονται στην ίδια απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του επίμαχου μέσου πληρωμών, ο πληρωτής μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα επανόρθωσης μόνο για πράξεις τις οποίες καθυστέρησε, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

86 Η ως άνω γραμματική ερμηνεία επιρρωννύεται όχι μόνον από το ότι το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 αποτελεί διάταξη που εισάγει παρέκκλιση από την αρχή που θέτει το άρθρο 60, παράγραφος 1, και πρέπει, επομένως, να ερμηνεύεται στενά, αλλά και από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διατάξεις που μνημονεύονται στη σκέψη 81 της παρούσας απόφασης.

87 Πράγματι, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 61, ο πληρωτής δεν φέρει τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, εκτός αν ενήργησε με δόλο. Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 61, αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει τα κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή την ειδοποίηση για την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, όπως ορίζεται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, ο πληρωτής δεν ευθύνεται για τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του εν λόγω μέσου, εκτός αν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο. Οι δύο αυτές διατάξεις επιβεβαιώνουν ότι ο πληρωτής δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για ζημίες τις οποίες δεν θα μπορούσε να αποφύγει.

88 Η εν λόγω γραμματική ερμηνεία επιρρωννύεται επίσης από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 2007/64. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η απαίτηση αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς του πληρωτή και των ζημιών που υπέστη και για τις οποίες δεν μπορεί να λάβει επιστροφή χρημάτων από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών συνάδει με τη στάθμιση των αντίστοιχων συμφερόντων των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στην οποία προέβη ο νομοθέτης της Ένωσης με την ως άνω οδηγία. Ειδικότερα, η απαίτηση αυτή, καθιστώντας υπεύθυνο τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, τον παρακινεί, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 31 και 32 της οδηγίας, να μη γνωστοποιεί με αδικαιολόγητη καθυστέρηση στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών τις οποίες διαπιστώνει. Ομοίως, λόγω της ως άνω απαίτησης, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρακινείται να τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει προκειμένου να μπορεί ο χρήστης να διαπιστώσει τέτοιες πράξεις.

89 Επιπλέον, η εν λόγω απαίτηση καθιστά δυνατή τη διασφάλιση της πρακτικής αποτελεσματικότητας τόσο του άρθρου 51, παράγραφος 1, όσο και του άρθρου 61, παράγραφος 3, της οδηγίας 2007/64. Συγκεκριμένα, αφενός, παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα, όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, να αποφασίσουν, μεταξύ άλλων, ότι δεν εφαρμόζεται το άρθρο 61 της οδηγίας ή να συμφωνήσουν χρονική περίοδο διαφορετική από εκείνη που προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας και, ως εκ τούτου, να προβλέψουν διαφορετικό επιμερισμό της ευθύνης, ο οποίος θα είναι, ενδεχομένως, λιγότερο προστατευτικός για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτές. Αφετέρου, διατηρεί τη δυνατότητα, την οποία το άρθρο 61, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας παρέχει στα κράτη μέλη, να επιλέξουν να μειώσουν το όριο ευθύνης του πληρωτή που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του εν λόγω άρθρου 61, όταν ο πληρωτής δεν έχει ενεργήσει με δόλο ούτε έχει παραλείψει εκ προθέσεως να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 56 της ίδιας οδηγίας, ιδίως, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική της σκέψη 34, προκειμένου να διατηρηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα προστασίας του καταναλωτή και να προαχθεί η εμπιστοσύνη στην ασφάλεια της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών.

90 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας, έχουν την έννοια ότι, αφενός, σε περίπτωση διαδοχικών μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών που οφείλονται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου, και, αφετέρου, σε περίπτωση που ο πληρωτής, μολονότι τήρησε την προθεσμία των δεκατριών μηνών από τις ημερομηνίες χρέωσης, καθυστέρησε εν μέρει να γνωστοποιήσει τις εν λόγω πράξεις στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, ο εν λόγω πληρωτής στερείται κατ’ αρχήν το δικαίωμα επιστροφής χρημάτων μόνο για τις ζημίες που προκλήθηκαν από πράξεις τις οποίες από πρόθεση ή βαριά αμέλεια καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

Επί των δικαστικών εξόδων

91 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ’ αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ,**

   έχει την έννοια ότι:

   ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών στερείται, κατ' αρχήν, το δικαίωμα επανόρθωσης μιας πράξης αν δεν γνωστοποίησε αμελλητί στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι διαπίστωσε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, ακόμη και αν προέβη στη σχετική γνωστοποίηση εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

2) **Το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας,**

   έχουν την έννοια ότι:

   σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής η οποία οφείλεται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου και εφόσον η πράξη αυτή έχει γνωστοποιηθεί από τον πληρωτή στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, ο πληρωτής αυτός, εκτός αν ενήργησε με δόλο, στερείται κατ' αρχήν το δικαίωμα πραγματικής επανόρθωσης της εν λόγω πράξης μόνον αν καθυστέρησε να τη γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή από βαριά αμέλεια, η οποία συνίσταται σε κατάφωρη παράβαση της υποχρέωσης επιμέλειας.

3) **Το άρθρο 58, το άρθρο 60, παράγραφος 1, και το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σε συνδυασμό προς το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας,**

   έχουν την έννοια ότι:

   αφενός, σε περίπτωση διαδοχικών μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών που οφείλονται στη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών ή σε οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη χρήση τέτοιου μέσου, και, αφετέρου, σε περίπτωση που ο πληρωτής, μολονότι τήρησε την προθεσμία των δεκατριών μηνών από τις ημερομηνίες χρέωσης, καθυστέρησε εν μέρει να γνωστοποιήσει τις εν λόγω πράξεις στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, ο εν λόγω πληρωτής στερείται κατ' αρχήν το δικαίωμα επιστροφής χρημάτων μόνο για τις ζημίες που προκλήθηκαν από πράξεις τις οποίες από πρόθεση ή βαριά αμέλεια καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

(υπογραφές)